

Ἡ σημερινὴ Πέτρα, μίαν ὥραν περίπου ΝΑ., ἤκμαζέ πως. Εἶχε μέχρις 700 οἰκιῶν, παρὰ τὴν φρικτὴν τυραννίαν. Ἡ δὲ δεκάτη ἀνήρχετο εἰς 8000 κοιλὰ. Κατόπιν ἐξετοπίσθη εἰς Γένναν καὶ Βουνὰρ χισὰρ καὶ Μακεδονίαν. Τόσον ἢ Πέτρα ὅσον καὶ ὁ Σκόπελος κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οὐδεὶς τῶν κατοίκων ἔμεινεν ἄδαρτος μέχρι καὶ αἰμορραγίας πρὸς ἐκβίασιν χρημάτων καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἔτι τῶν ὀργάνων τῆς ἀστυνομίας. Καὶ ὁ Σκόπελος ἔδιδε 12000 κοιλὰ δι' ὃ καὶ ἡ δεκάτη ἐξεμισθοῦτο πλέον τῶν 5000 λιρῶν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ σῖτος ἐτιμᾶτο 30 παράδες τὴν ὀκάν.

ΣΚΟΠΕΛΟΣ

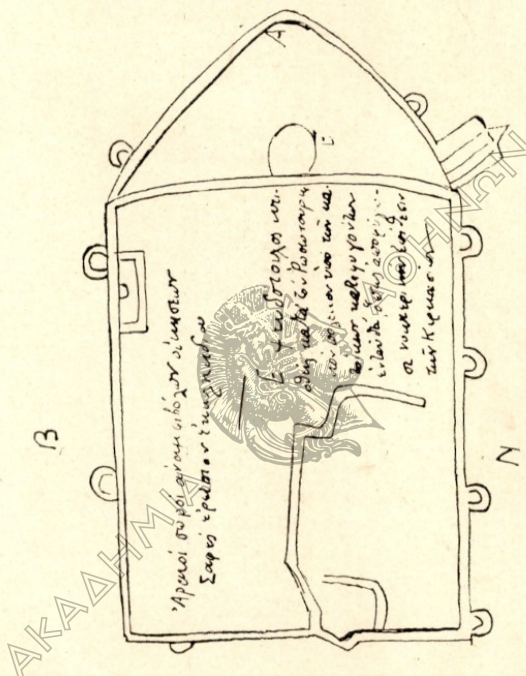
4 ὥρας ΒΔ. 40) Ἐκκλ. ἐπὶ βραχολόφου φερωνύμου ὄντως (διότι ὑψηλὴ σκοπιὰ καθορᾷ μεγίστας ἐκτάσεις μέχρις Ἀδ]πόλεως λέγουσι) ἐπιμήκους καὶ πρὸς Δ. στενεύει ἢ ῥάγισ (ἕως 400 μ. μέσον πλάτος ἥττον πολὺ τῶν 100). Τὸ τεῖχος παρεμφερὲς πρὸς τὸ τοῦ Λιδυμοτείχου ἔχει καὶ στενώτερον ἐπὶ τῆς Δ. κορυφῆς ὑπὲρ τὴν συγκεχωσμένην ὄλως νῦν Ν. Δ., πύλην, περίβολον εἶδος μικροσκοπιᾶς ἀκροπόλεως, ἀλλ' ἴσως μᾶλλον κατασκευὴν δίπυλον, ἂν καὶ συμπεπτωκὸς καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τεῖχος δὲν δεικνύει πλέον τὴν δευτέραν.

Τὸ ἐξωτερικὸν μέγα τεῖχος σώζει ἴχνη μὲν δεκάδος τοῦλάχιστον στρογγύλων πύργων (τῶν πλείστων πλήρων φαίνεται μέχρι τῆς κορυφῆς· εἰς δύο μόνους διακρίνεται ἔγκοilon ἀνώγειον). Ἐνα δὲ τὸν μέγιστον δυτικώτατα ἱκανῶς σχεδὸν ἀκέραιον ὕψ. 9 ἔσω μ. διαμέτρ. 8 πον, μὲ δύο παχείας (ἀνὰ 3 μ.) ἀσβεστοκεραμίνας ζώνας (ἀνὰ 5 κεράμους) παχείας (ὡς καὶ ὁ πεντάγωνος βορειότατος πύργος) ἕως 0,50 τὸ πάχος ἀποτελοῦν ἰδίᾳ αἱ στρώσεις τῆς ἀσβέστου φθάνουσαι ὡς 0,20. Ἀλλὰ δὲν ἔχουσι πάντες κεραμίνας ζώνας ὡς π. χ. ἀντίθεσιν ποιεῖ ἀμέσως πρὸς τὸν περίβολον ἐκεῖνον, δεξιόθεν τῆς Δ. πύλης εἰρημένον ὁ προσεχὴς ἀπὸ Β. ἔτι μείζων τετράγωνος τῆς ἀκροπόλεως—πλευρᾶς οὗτος καὶ ὕψ. 10 μ. ἀλλὰ μίαν μόνην ὑπέριστα ἔχων κεραμίνην ζώνην καὶ ὑπ' αὐτὴν φέρων κατὰ τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ ὕψους κεραμοσύνθετον σταυρὸν καὶ πιθανὸν μονόγραμμα (ἴδε ἀνωτέρω).

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ διάβρωσις τοῦ χρόνου (ὡς φαίνεται μεταξὺ τῶν λίθων κατὰ τὸν βαθμὸν τῶν κουφαλῶν των) προχωρημένη μὲν πολὺ εἰς τοῦτον, ἐλάχιστα δὲ εἰς τὸν στρογγύλον καὶ εἰς τὸν ἀπὸ Β. ἀσφαλῶς ὑστερογενῆ, διότι ὑπερνύει προϋπάρχον ἀκεραμόζωνον ὡσπερ τεῖχος, πενταγωνοειδοῦς, ὅστις ἐπίσης ἔχει μίαν ἀσβεστοκεραμίνην ζώνην, συνάξω ἀσφαλῶς, ὅτι ἐδῶ ἢ ἔχουσα ταύτας τειχοδομικὰ νεωτέρα (καὶ ἴσως πολὺ, διότι ἀδιάβρωτα ὅλως μέρη τινὰ ὡσεὶ προσφάτως ἐκτισμένα). Διὸ καὶ πιθανὸν φαίνεται, ὅτι πυρὴν τοῦ ὄλου ἦτο ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκροτάτης ἄκρας ὁ μέγας

τετραγώνος κορυφαῖος πύργος και τὸ περίξ νῦν ἀκροπολιοειδὲς τείχος, τὸ δὲ στρογγυλόπυργον, ὕπερ παντοῦ σχεδὸν περιβάλλεται ἀπὸ ζώνας, προ-
ἦλθεν ἐκ νεωτέρας ἐπισκευῆς ἐπενδυσάσης βλέπω και τὸν ΒΔ.

Πάχος τοίχων τοῦ μὲν κορυφαίου τετραγώνου τὸ ἄνω 1,50 μ. που
ἀλλὰ σαφῶς παχύτερον τοῦ κάτω 1,2 μ. που (και τὸ τείχος ὅλης τῆς ἀκρο-

πόλεως) ἐφ' οὗ δηλ. ἐπάτουν, τῆς προεξοχῆς αἱ δοκοὶ φαίνονται τοῦ ἄνω
σαφῶς πατόματος, ἂν δὲν εἶναι ἀπλή βάσις.

Τοῦ δὲ ἐξωτερικοῦ τείχους και τῶν πύργων του και τοῦ νοτίως κει-
μένου ἔτι ὀλιγώτερον τῶν 10,5 τὰ πολλά, ἀλλὰ περι τὸ μέσον τῆς Β.
πλευρᾶς, τὰ βατώτερα δηλ. τοῦ λόφου παχύνονται· (και ἔχουσι μεγαλιθι-
κώτερα θεμέλια) μέχρι 5 μ.

Φρέαρ. Μετὰ τὴν Δ. πύλην ἐν ἀβλῇ ἀμέσφ, πιθανὸν και πάρα
μέσον που τοῦ βορείου περιβόλου εἰς τὸ βορείως ἐντὸς τείχος ταπεινότε-
ρον ἐπίπεδον δίγυρον τὸ ἔδαφος (σχοῖνοι) ὡσαύτως και ἔξω τούτου.
Ἐνθα δὲ αὐτὸ και ἡ δίδυμος δεξαμενὴ παρ' ἧς ΝΔ. ἄκρον φρεατοειδὲς

(ἀλλ' ἔλλειπτική) κατασκευάσμα εἰς ἀσφαλῆ ἀνέλκυσιν ἄνωθεν ὕδατος ὑπὸ τῶν ἐν τῷ τείχει. Ἡ μέσῳ νοτία πλευρὰ ἔξωθεν δίδυμος δεξαμενὴ καμαρωτὴ ἀμφοτέρωθεν, πλάτους καθαροῦ ἑκάτερον 4 καὶ 5 μ. μῆκος ἀνὰ 2,5 μ. πού. Ἐντὸς τοῦ διπλόπαχου νοτίου των συνδέοντος τείχους διάδρομος συγκοινωνίας στενώτατος (1 μέτρ.) ὡσαύτως καμαρωτή. Παρεξήρχετο ἐκ τοῦ περιβόλου σκέλος προστατευτικὸν ἑκατέρωθεν, ἴσως, ἀλλὰ μάλλον πυραμοειδεῖς προεξοχαὶ γωνιώδεις βράχου.

Καὶ ἐπιγραφὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Σκοπέλου ἐνεθυμεῖτο ὁ ἐν Σαραντα-Ἐκκλησίαις καφεπώλης καὶ ἐπὶ 10 ἔτη διδάσκαλος Σκοπεληνὸς Ἀνδρονίκου. Ὁρωσδήποτε τὰ ἀσφαλῆ Ρωμ. νομίσματα καὶ εἰδώλιον χαλκοῦν (0,6 ὕψ.) καθημένου χλαμυδοφόρου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου Ἐρμού (;) με φουλκι ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐνῶ ἡ ἀριστερὰ ἀκουμβᾷ ἐπὶ ἀγκῶνος.

Τοποθεσίαι Παναγιῶτες, Πλάκες. Ἐν τῇ **Πέτρα**, Κότρωνας, Καρταλὲς κλπ.

Παραδόσεις φαίνονται ἰσχυραὶ παρὰ τῷ λαῷ. Πλὴν τῆς συνήθους ὅτι συνεκοινώνει πρὸς τὴν Ἀδρ]πολιν (ὄρατην ἐν αἰθρίᾳ ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ πύργου) λέγεται ὅτι: κάθε 9 γυναικῶν τὰ παιδ' ἀ ἐφύλαττε μία γραῖα, ἐνῶ αἱ μητέρες των ἐδούλευαν εἰς τὴν τοιχοποιίαν καὶ ὅτι ἐκυριεύθη διὰ προδοσίας, διπλῆς λαμπάδος ἀναφθείσης ὑπὸ γυναικός, ὑποδειξάσης τοῦτο εἰς τοὺς ἐκ Πέτρας (1 1/2 ὥρ.) βάλλοντας Τούρκους νὰ βάλλουν εἰς τὸ μέσον κλπ. Οὕτως ἐξηγοῦσι τὴν ὀπὴν τῆς δεξαμενῆς κατὰ τὸ Ν. τείχος ὡς ρῆγμα πυροβόλου. Διὸ ἐκχυθέντος τοῦ ὕδατος, παρεδόθη ἡ πόλις. ἦτο δὲ τὸ πάλαι καὶ ἐπισκοπή.